

## Distribution of characteristics of an subject forming transformation "inclusion" in behavioural heuristics in semantic structure {P...p...Q...}

**Abstract:** The heuristics are presented, in which the subject acts upon the object with transformation "inclusion". The main characteristics of the subject are established, giving rise to transformation "inclusion" addressed to an object.

---

### Author information:

**Georgi Lambadjiev**  
Prof. Dr.  
Academic of  
the Bulgarian Academy of Sciences and Arts  
✉ [georgilam@abv.bg](mailto:georgilam@abv.bg)  
🌐 Bulgaria

### Keywords:

psychology, set, behavioral heuristics, inclusion

Целта на статията е да се представят основни преобразувания, които характеризират главна съставка ( $P_1$ ) на установката на субект, формираща главно преобразуване ( $p_1$ ) „включване“. Това преобразуване е идентифицирано в евристики Е, сентенции С и е обобщено чрез тяхното перифразиране П като поведенчески евристики.

За целта са анализирани семантични структури {P...p...Q...} на поведенчески евристики. Те включват една или множество характеристики {P} на установката на субект P и една или множество характеристики {p} на преобразуване p, с което субектът въздейства върху обект, който притежава една или множество характеристики {Q}.

Е: "... За (глупака) не работи!" (азербайджанска).

П: На трансформиране (работа) ( $P_1$ ) слято (своя) ( $P_2$ ) **включване** ( $p_1$ ) изключи ( $p_2$ ) към разграничаващия ( $Q_1$ ) намалено (глупака) ( $Q_2$ ).

С: "Скъперникът краде от своите потребности, за да обогати въображението си" (П. Буаст).

П: Изключващият ( $P_1$ ) увеличено (скъперникът) ( $P_2$ ) **включва** (краде) ( $p_1$ ) от присъединяване (потребност) ( $Q_1$ ) слято (своя) ( $Q_2$ ) и увеличава ( $I_1$ ) аналогизирането (въображението) ( $M_1$ ) слято (свое) ( $M_2$ ).

С: "Когато всички пият дъждовна вода, тя се налага да се пие и от краля" (бирманска).

П: Ако увеличено (P<sub>1</sub>) увеличено (всички) (P<sub>2</sub>) **включват** (пият) (p<sub>1</sub>) породено (естествена, дъждовна вода) (Q<sub>1</sub>), то аналогизирано (L<sub>2</sub>) увеличеният (водачът) (L<sub>1</sub>) включва (пие) (l<sub>1</sub>) копирано (същото) (M<sub>1</sub>).

С: “Ако властите имат хамелеон, то приближените и работещите менят цвета си” (немска).

П: Ако аналогизирано (P<sub>2</sub>) увеличените (властите) (P<sub>1</sub>) **включват** (p<sub>1</sub>) адаптор (хамелеон) (Q<sub>1</sub>), то трансформиращите (работещите) (L<sub>1</sub>) се адаптират (l<sub>1</sub>) аналогизирано (l<sub>2</sub>).

С: “... Нещастieto (разум) прибавя” (полска).

П: Пораждането (разум) (P<sub>1</sub>) изключено (нешастieto) (P<sub>2</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) разграничаване (разум) (Q<sub>1</sub>).

С: “Където е честта, там е и истината” (руска).

П: Аналогизираното (P<sub>2</sub>) копиране (честта) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) копирането (истината) (Q<sub>1</sub>).

С: “Към лечебните растения посяга само онзи, който ги познава” (анголска).

П: Ако копираш (знаеш) (P<sub>1</sub>) компенсатора (лечебното средство) (P<sub>2</sub>), то **включваш** (използваш) (p<sub>1</sub>) компенсатора (Q<sub>1</sub>).

С: “... Ревността (търси) – шиповете” (грузинска).

П: Аналогизираното (P<sub>2</sub>) намаляване (ревността) (P<sub>1</sub>) **включва** (търси) (p<sub>1</sub>) инвертираното (лошото) (Q<sub>1</sub>).

С: “Нещастieto на едни носи полза на други” (арабска).

П: Инвертирането (нешастieto) (P<sub>1</sub>) на трансформираните (жертвите) (P<sub>2</sub>) **включва** (храни, ползва) (p<sub>1</sub>) инвертиращите (хищниците) (Q<sub>1</sub>).

Е: “Даже и когато бързаш, не минавай бързо през брода” (виетнамска).

П: Слято (себе си) (P<sub>1</sub>) **включвай** (p<sub>1</sub>) намалено (бавно) (p<sub>2</sub>) в трансформирането (препятствието) (Q<sub>1</sub>).

С: “Хората ненавиждат скъперника само защото не могат да вземат нищо от него” (Волтер).

П: Отстранените (хората) (P<sub>1</sub>) **включване** (получаване) (p<sub>1</sub>) изключват (p<sub>2</sub>) от изключващия (Q<sub>1</sub>) увеличено (скъперника) (Q<sub>2</sub>) и аналогизирано (l<sub>2</sub>) изключват (мразят) (l<sub>1</sub>) изключващия (M<sub>1</sub>) увеличено (скъперника) (M<sub>2</sub>).

Е: “На хора, които не се вслушват в съвети, не трябва да се помага” (Франклин).

П: Ако отстранен (чужд) (P<sub>1</sub>) **включване** (възприемане) (p<sub>1</sub>) изключва (p<sub>2</sub>) на аналогизиране (съвет) (Q<sub>1</sub>), то аналогизиране (съветване) (l<sub>1</sub>) изключи (l<sub>2</sub>).

С: “Любовта търси розите ...” (грузинска).

П: Пораждането (любовта) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) пораждащото (хубавото) (Q<sub>1</sub>).

С: “Добрата жена пълни къщата ...” (немска).

П: Пораждащият (добрият) (P<sub>1</sub>) **включва** (присъединява) (p<sub>1</sub>) уравнивешеното (дома) (Q<sub>1</sub>).

С: “Където е истината, там е и щастнето” (руска).

П: Копирането (истината) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) пораждане (щастие) (Q<sub>1</sub>).

С: “Където очите, там и зениците” (японска).

П: Копиращото (очите) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) аналогизиращото (зениците: възприемащото) (Q<sub>1</sub>).

С: “Голямата риба изяжда малката” (турска).

П: Увеличеното (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) намаленото (Q<sub>1</sub>).

С: “Богатият храни шопар ...” (виетнамска).

П: Увеличеният (богатият) (P<sub>1</sub>) **включва** (храни) (p<sub>1</sub>) трансформация (активния, например шопар) (Q<sub>1</sub>).

С: “Където е многото, там е и боклука” (турска).

П: Увеличеното (многото) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) инвертираното (боклука) (Q<sub>1</sub>).

С: “... Бедният (храни) – свиня” (виетнамска).

П: Намаленият (бедният) (P<sub>1</sub>) **включва** (храни) (p<sub>1</sub>) пораждащото (свиня, например) (Q<sub>1</sub>).

С: “Съдят ли се двама, разчиства се място за трети” (кумикска).

С: “Меченцето с вълчето се сбиха, а гърнето с млякото остана за мен” (персийска).

С: “Двама близки се бият – печалбата на чуждия” (турска).

С: “Двама се карат, третият печели” (българска).

С: “Когато се скарат близки, тържествуват враговете” (киргизка).

П: Трансформирането (конфликтът) (P<sub>1</sub>) **включва** (обогатява) (p<sub>1</sub>) отстранения (Q<sub>1</sub>).

С: “Ако бъдеш овца, вълци ще те намерят” (удмурска).

С: “Зрелите круши диви свини ги ядат” (българска).

С: “Хубавата ябълка свинята я яде” (българска).

С: “В устата на лошото куче попада хубав кокал” (английска).

П: Инвертираното (лошото) (P<sub>1</sub>) **включва** (консумира) (p<sub>1</sub>) пораждащото (хубавото) (Q<sub>1</sub>).

С: “Където е гневът, там е и вредата” (турска).

П: Инвертирането (гневът) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) трансформирането (вредата) (Q<sub>1</sub>).

Е: “Добрият човек по очите се познава” (мокша).

П: Пораждащият (добрият човек) (P<sub>1</sub>) **включва** (има) (p<sub>1</sub>) копиращи (очи) (Q<sub>1</sub>) пораждащи (добри) (Q<sub>2</sub>).

С: “На който шкембето е пълно, на него и добитъка е здрав” (туркменска).

П: Включилият (охраненият) (P<sub>1</sub>) **включва** (притежава) (p<sub>1</sub>) присъединени (стадо) (Q<sub>1</sub>) компенсирани (здрави) (Q<sub>2</sub>).

С: “Колкото и да знае човек, всички са незнаещи” (кюрдска).

П: Копирацията (знаещият) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) копиране (знание) (Q<sub>1</sub>) изключено (незнание) (Q<sub>2</sub>).

С: “Гладният всичко яде ...” (българска).

П: Намаленият (енергетично, т. е. гладният) (P<sub>1</sub>) **включва** (яде) (p<sub>1</sub>) увеличено (Q<sub>1</sub>) увеличено (всичко) (Q<sub>2</sub>).

С: “Грубият човек има малко приятели ...” (тувинска).

П: Инвертираният (грубият) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) присъединени (приятели) (Q<sub>1</sub>) намалено (малко) (Q<sub>2</sub>).

С: “Когато в дома има много деца, ядене не остава” (виетнамска).

П: Ако уравниеностеното (домът) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) породени (деца) (Q<sub>1</sub>) увеличени (много) (Q<sub>2</sub>), то ликвидират (L<sub>1</sub>) включеното (храната) (M<sub>1</sub>).

С: “На беден умира кравата ...” (английска).

П: Ако намален (беден) (P<sub>1</sub>) **включва** (притежава) (p<sub>1</sub>) пораждаща (крава) (Q<sub>1</sub>), то пораждащата (кравата) (L<sub>1</sub>) инвертира (умира) (I<sub>1</sub>).

Е: “Когато врагът дойде в дома и жените трябва да се борят” (виетнамска).

П: Ако инвертираният (врагът) (P<sub>1</sub>) се **включи** (нахлуе) (p<sub>1</sub>) в уравниеностителя (дома) (Q<sub>1</sub>), то намалените (слабите, жените) (L<sub>1</sub>) трансформират (борят се) (I<sub>1</sub>).

С: “Който се храни от аптекаря, за него времето е скъпо” (немска).

П: Ако компенсиращият (лечителят, аптекарят: работодателят) (P<sub>1</sub>) **включва** (заплаща) (p<sub>1</sub>) на включения (теб) (Q<sub>1</sub>), то включеният (L<sub>1</sub>) трансформира (работи) (I<sub>1</sub>) увеличено (бързо) (I<sub>2</sub>).

С: “Откъдето вземат сол, там не хвърлят земя” (конго).

П: Ако включващото (мястото) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) пораждащо (жизнено стимулиращо) (Q<sub>1</sub>), то отстранени (L<sub>1</sub>) инвертиране (вредене) (I<sub>1</sub>) изключват (I<sub>2</sub>) на включващото (мястото) (M<sub>1</sub>).

С: “Който взема лекарство без да е болен, изразходва и лихвата, и капитала” (тосканска).

П: Ако уравниеностенният (здравият) (P<sub>1</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) компенсатор (лекарство) (Q<sub>1</sub>), то изключва (губи) (I<sub>1</sub>) увеличено (I<sub>2</sub>).

Е: “Искаш и да опознаеш тайните им, питай децата им” (арабска).

П: Ако пораждащите (родителите) (P<sub>1</sub>) **включват** (p<sub>1</sub>) отстранени (тайни) (Q<sub>1</sub>), то разграничавай (питай) (I<sub>1</sub>) за отстранените (тайните) (M<sub>1</sub>) породените (децата) (M<sub>2</sub>) включени (техни) (M<sub>3</sub>).

С: “Ако крадец от крадеца краде, тежко на последния крадец” (персийска).

П: Ако включващ (крадец) (P<sub>1</sub>) **включва** (краде) (p<sub>1</sub>) от включващ (крадец) (Q<sub>1</sub>), то трансформират (наказват) (I<sub>1</sub>) включващия (крадеца) (M<sub>1</sub>) аналогизирано (M<sub>3</sub>) ликвидиран (последен) (M<sub>2</sub>).

Е: “Яж месо със зеле, ако няма, тогава – хляб с квас” (руска).

Е: “Яж хляб, ако няма баница” (руска).

П: Ако пораждащо (P<sub>1</sub>) увеличено (баница) (P<sub>2</sub>) е изключено (P<sub>3</sub>), то **включвай** (p<sub>1</sub>) пораждащо (хляб) (Q<sub>1</sub>).

С: “Неочакваният гост яде от своя вързоп” (арменска).

П: Присъединеният (гост) (P<sub>1</sub>) адаптиране (P<sub>2</sub>) изключил (неочакван) (P<sub>3</sub>) **включва** (храни) (p<sub>1</sub>) слято (от себе си) (Q<sub>1</sub>).

С: “Глупавият гост домакина гощава” (тюркменска).

П: Присъединеният (гост) (P<sub>1</sub>) разграничаващ (P<sub>2</sub>) намалено (глупав) (P<sub>3</sub>) **включва** (черпи) (p<sub>1</sub>) включващия (домакина) (Q<sub>1</sub>).

С: “Глупакът яде по три паници супа” (японска).

П: Разграничаващият (P<sub>1</sub>) намалено (глупакът) (P<sub>2</sub>) **включва** (храни) (p<sub>1</sub>) увеличено (p<sub>2</sub>) слято (себе си) (Q<sub>1</sub>).

С: “В богатия дом разговорите са за богатство ...” (бенгалска).

П: Уравновесителят (домът) (P<sub>1</sub>) увеличен (богат) (P<sub>2</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) аналогизиране (разговори) (p<sub>2</sub>) за увеличение (за богатство) (Q<sub>1</sub>).

С: “.. В бедния (дом разговорите са) – за дрипите и кръпките” (бенгалска).

П: Уравновесителят (домът) (P<sub>1</sub>) намален (беден) (P<sub>2</sub>) **включва** (p<sub>1</sub>) аналогизиране (разговори) (p<sub>2</sub>) за намаление (бедност) (Q<sub>1</sub>).

Е: “На хора, които не се вслушват в съвети, не трябва да се помага” (Франклин).

П: Ако отстранен (чужд) (P<sub>1</sub>) **включване** (възприемане) (p<sub>1</sub>) изключва (p<sub>2</sub>) на аналогизиране (съвет) (Q<sub>1</sub>), то аналогизиране (съветване) (I<sub>1</sub>) изключи (I<sub>2</sub>).

С: “Ако лъвът е изял бащата, той иска също да изяде и сина” (сото).

П: Ако инвертиращият (хищникът) (P<sub>1</sub>) е **включил** (изял) (p<sub>1</sub>) пораждащия (бащата) (Q<sub>1</sub>), то аналогизирано (I<sub>3</sub>) увеличава (иска) (I<sub>2</sub>) включване (да изяде) (I<sub>1</sub>) породения (сина) (M<sub>1</sub>).

С: “Желанието да имаме това, което нямаме, ни пречи да ползваме това, което имаме” (Монтен).

П: Аналогизираното (P<sub>2</sub>) увеличаване (желанието) (P<sub>1</sub>) да **включим** (p<sub>1</sub>) намаленото (Q<sub>1</sub>) намаление (липсващото) (Q<sub>2</sub>) отстранява (I<sub>1</sub>) включеното (наличното) (M<sub>1</sub>).

С: “Дадеш ли власт на подлеца, ще разори народа” (тюркменска).

П: Ако заменено (P<sub>2</sub>) трансформирация (подлият) (P<sub>1</sub>) **включи** (p<sub>1</sub>) аналогизирано (Q<sub>2</sub>) увеличение (власт) (Q<sub>1</sub>), то инвертира (разорява) (I<sub>1</sub>) слято (народа) (M<sub>1</sub>).

С: “Забавата е най-приятна, когато всички участват” (английска).

П: Ако увеличено ( $P_1$ ) увеличени (всички) ( $P_2$ ) се **включат** ( $p_1$ ) в компенсирани (забава) ( $Q_1$ ), то компенсирането (забавата) ( $L_1$ ) е пораздаща (приятна) ( $L_2$ ) увеличено ( $L_3$ ) увеличено (най-много) ( $L_4$ ).

С: “Където е честта там е и разума” (руска).

П: Аналогизираното ( $P_2$ ) копиране (честта) ( $P_1$ ) **включва** ( $p_1$ ) увеличено ( $Q_2$ ) аналогизиране (разум) ( $Q_1$ ).

Е: “... Яж със сол” (тамилска).

П: Инвертирано (сол) ( $P_1$ ) намалено (малко) ( $P_2$ ) **включи** ( $p_1$ ) във включеното (храната) ( $Q_1$ ) слято (своя) ( $Q_2$ ).

Е: “На битка отивай смел” (руска).

П: Слят (сам) ( $P_1$ ) **включи** се ( $p_1$ ) аналогизирано ( $p_3$ ) увеличен (смело) ( $p_2$ ) в трансформиране (битка) ( $Q_1$ ).

С: “Бащата ял солено, а сина мъчила жаждата” (виетнамска).

П: Ако пораздащият ( $P_1$ ) е **включил** (ял) ( $p_1$ ) инвертирано (солено) ( $Q_1$ ), то породеният (синът) ( $L_1$ ) инвертира (ожднява) ( $L_1$ ).

Е: “В думите трябва да има съдържание...” (бирманска).

П: Копиране (съдържание) ( $P_1$ ) **включи** ( $p_1$ ) в аналогизираното ( $Q_2$ ) копиране (думите) ( $Q_1$ ).

Е: “На ужиленото място – солена вода” (узбекска).

Е: “На изгореното място – солена вода” (узбекска).

Е: “Посипи раната със сол” (японска).

П: Сливащо (стягащото) ( $P_1$ ) **включи** ( $p_1$ ) на разграниченото (раненото място) ( $Q_1$ ).

Табл.1

**Разпределение на основни преобразувания, характеризиращи субект, с които корелира неговото главно преобразуване  $p_1$  = „включване“ при семантична структура  $\{P...p...Q...\}$**

Главно преобразуване $p_1$	Главна характеристика $P_1$ на субект $P$ , която е представена чрез основно преобразуване	Брой на евристики с главни характеристики $P_1, p_1$ и $Q_1$
	Пораздаване	6
	Включване	3
	Присъединяване	2
	Сливане	3
	Компенсирани	1
	Разграничаване	1

Включване	Отстраняване	3
	Изключване	1
	Ликвидиране	0
	Копиране	7
	Аналогизиране	0
	Адаптиране	0
	Увеличаване	6
	Уравновесяване	4
	Намаляване	4
	Трансформиране	3
	Заменяне	0
	Инвертиране	7
	Общо	51

Табл.2

Разпределение на връзки на основни преобразувания от хомеостазната и проясняващата скали, характеризиращи субект, с които корелира неговото главно преобразувание  $r_1$  = „включване“ при семантична структура {P...p...Q...}

Главни характеристики $P_1$ на субект P, изразени чрез основни преобразувания		Главно преобразувание $r_1$ , което е формирано от субект P	
Хомеостазна скала	Проясняващата скала	Хомеостазна скала	Проясняващата скала
Пораждане	Копиране	Пораждане	Копиране
Включване	Аналогизиране	<b>Включване</b>	Аналогизиране
Присъединяване	Адаптиране	Присъединяване	Адаптиране
Сливане	Увеличаване	Сливане	Увеличаване
Компенсиране	Уравновесяване	Компенсиране	Уравновесяване
Разграничаване	Намаляване	Разграничаване	Намаляване
Отстраняване	Трансформиране	Отстраняване	Трансформиране
Изключване	Заменяне	Изключване	Заменяне
Ликвидиране	Инвертиране	Ликвидиране	Инвертиране

## Основни изводи

1. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура  $\{P...r...Q...\}$ , то главното преобразуване „включване“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основно преобразуване от проясняващата ска́ла.
2. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура  $\{P...r...Q...\}$ , то главното преобразуване „включване“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основни преобразувания, които са разположени в позитивните полуска́ли на хомеостазната и проясняващата ска́ли.
3. Ако взаимодействието между субект и обект може да се представи чрез семантична структура  $\{P...r...Q...\}$ , то главното преобразуване „включване“, което е приложено от субект към обект, е предизвикано от главна характеристика на субекта, която приоритетно може да се представи чрез основни преобразувания: „копиране“, „инвертиране“, „пораждане“ и „увеличаване“ .